

Ardo Hansson Metsaülikoolis: euro kasutuselevõtu positiivsed mõjud uinutasid majanduspoliitika kujundajaid

Metsaülikool jätkus 8. augusti hommikul Eesti Panga presidendi Ardo Hanssoni ettekandega, mis lahkas euroala võlakriisi arenguid.

Hanssoni hinnangul said probleemid alguse tegelikult kriisile eelnenud õitsenguajal, kuid neile ei osatud toona piisavalt tähelepanu pöörata. „Mina ei näe siin kapitalismi kriisi, vaid rahanduse kriisi, mis tekkis sellepärast, et asjad panganduses ja riikide rahanduses olid sassis. Kolmas oluline teema oli eraettevõtete tippjuhtide tasustamise põhimõtted. Globaalselt oli riigiti püsivalt suured jooksevkonto tasakaalustamatused – ühed riigid elasid üle jõu ja teised laenasid neile juurde,“ rääkis Hansson.

„Euro loomise eesmärgiks oli suurendada heaolu taset: edendada kaubavahetust ja finantsvahendust Euroopas, parandada makromajanduslikku stabiilsust, innustada riike tegema majanduskasvu soodustavaid reforme,“ loetles Hansson euroala loomise põhjuseid. Ta nentis, et inflatsioon on tõesti püsinud alates euroala loomisest üsna madalal tasemel ja Euroopa sisene kaubandus on kasvanud. „Mida aga ei ole alati toimunud, on eelarvedistsipliini paranemine. Tänapäevaks on euroala riikide võlad kasvanud keskmiselt 90% SKTst, ehkki Maastrichti leppe järgi ei tohiks võla tase ületada 60%. Struktuursed reformid samuti pigem takerdusid: paradoksaalselt euro pigem vähendas vähemalt algusaastail survet reformida, selle asemel, et seda suurendada,“ kõneles Hansson.

„Euroala tekkimise järel hakkasid turud kohtlema erinevate euroala riikide võlakirju sarnaselt, vaatamata erinevustele eelarvedistsipliinis. Madalad intressid omakorda ahvatlesid riike võlgu võtma. Ka toimus kiire finantsintegratsioon – pangad hakkasid raha liigutama ühest riigist teise. Kui Kreekas või Itaalias oli võimalik rohkem teenida, hakkas raha liikuma tuumik-Euroopast niiöelda perifeeriasse. Ka Eesti tunnetas raha liikumist – väga palju raha hakkas voolama sisse näiteks Rootsist,“ rääkis Hansson. „Finantssektori rahvusvahelistumine viis pankade piiriüleste varade kolmekordistumiseni. Kui lisada siia nõrk fiskaaldistsipliin ja ebapiisavad majandusreformid paljudes riikides ning kohati nõrk finantssektori järelevalve või pangandussektori liiga suur osakaal mõnes riigis, võivadki tekkida probleemid. Tänapäevaks on need arengud viinud olukorda, kus euroala on tervikuna majanduslanguses ning mitmed riigid ei suuda enam ilma rahvusvaheliste organisatsioonide toeta oma riigivõlga refinantseerida.“

„Keskpankade väga aktiivne sekkumine ning intressimäärade hoidmine euroala ajaloo madalaimal tasemel; üle-euroopalised püüdlused, et tõhustada riikide rahanduslikku distsipliini ja samuti loomisel olev ühine finantssektori järelevalve koos kriisiennetusüsteemiga on andnud eeldused stabiliseerumiseks. Seda toetab ka lahenduste loomine riikidevahelise abi andmiseks. Euroala eelarvetasakaalu olukord on paranenud ja perifeeriarriikide konkurentsivõime kasvab. Ehkki tänane olukord on habras ja mingi riik võib tulevikus jälle raskustesse sattuda, näevad meie baaseeldused ette, et aasta teisel poolel võiks euroalal taastuda nõrk majanduskasv. Tervikuna on euroala tänavu veel miinuses, järgmiseks aastaks aga ootame kasvu umbes 1% võrra,“ rääkis Hansson.

„Ettevaatlikuks optimismiks annab lootust ka see, et euroala tervikuna on konkurentsivõimeline ja usaldus euro vastu püsib ka neis euroala riikides, kus majandusolukord veel keeruline,“ võttis

Hansson kokku. „Kokkuvõttes andis euro positiivse impulsi ja toetas kasvu, teisalt uinutas aga edu majanduspoliitika kujundajaid mitmel pool ja vähendas motivatsiooni oluliste reformide elluviimisel. See on oluline õppetund, mida peaksime edaspidi silmas pidama.“